

Koronakrída a jej dopad na kriminalitu v Slovenskej republike¹

Corona Crisis and Its Impact on Crime in the Slovak Republic

Miroslava Vráblová

Abstract: *The paper deals with the impact of the coronavirus pandemics on crime in the Slovak Republic. Restrictive measures applied during the corona crisis have significantly affected the daily lives of citizens. Changes of lifestyle, reduced mobility of citizens have also affected the rate of crime. In the first phase of the corona crisis, we recorded an increase in property crime (+0.6 %), especially burglary in shops, warehouses, schools, weekend cottages, bicycle thefts, and further increase in violent crime (+0.8 %), especially domestic violence, dangerous threats, violence against public officials and suicides. In the second phase of the corona crisis, there was an increase in sexual crime (+9.7 %), especially sexual abuse and production, distribution and possession of child pornography. On the other hand, during the corona crisis, there was a decrease in burglaries into houses and flats, murders, robberies, traffic accidents. Crimes committed during the coronavirus pandemics have changed. The structure of crime and the ways of committing crime have changed.*

Key Words: *Criminal Law; Corona Crisis; COVID-19 Pandemics; Crime; Restrictive Measures; Theft; Robbery; Domestic Violence; Fraud; Drug Crime; Sexual Abuse; Analysis; the Slovak Republic.*

Abstrakt: *Príspevok sa zaoberá dopadom pandémie koronavírusu na kriminalitu v Slovenskej republike. Reštrikčné opatrenia uplatňované v čase koronakrízy výrazne zasiahli do každodenného života občanov. Zmena životného štýlu, zníženie mobility občanov ovplyvnili aj mieru kriminality. V prvej fáze koronakrízy sme zaznamenali nárast majetkovej kriminality (+0,6 %), najmä krádeží vlámaním do obchodov, skladov, škôl, víkendových chát, a ďalej nárast násilnej kriminality (+0,8 %), najmä domáceho násilia, nebezpečného vyhrážania, násilia na verejných činiteľoch a samovrážd.*

¹ Predložený príspevok vznikol v rámci riešenia výskumného projektu Agentúry na podporu výskumu a vývoja č. APVV-19-0050 s názvom „Trestnoprávna ochrana slobody“, zodpovedný riešiteľ doc. JUDr. Eva Szabová, PhD.

V druhej fáze koronakrízy došlo k nárastu mravnostnej kriminality (+9,7 %), osobitne sexuálneho zneužívania a výroby, rozširovania a prechovávanania detskej pornografie. Na strane druhej bol počas koronakrízy zaznamenaný pokles krádeží vlámaním do domov a bytov, vrážd, lúpeží, dopravných nehôd. Páchanie kriminality v čase pandémie koronavírusu sa zmenilo. Zmenili sa štruktúra kriminality a spôsoby páchania kriminality.

Kľúčové slová: Trestné právo; koronakríza; pandémia Covid-19; kriminalita; reštrikčné opatrenia; krádež; lúpež; domáce násilie; podvod; drogová kriminalita; sexuálne zneužívanie; analýza; Slovenská republika.

Úvod

Celý svet vrátane Slovenska čelí viac ako rok pandémie koronavírusu. Koronakríza nemilosrdne zasiahla do života ľudí, ktorí žijú v obavách o život a zdravie, znášajú obmedzenia pohybu, mnohí sú vystavení riziku chudoby v dôsledku straty zamestnania či útlmu podnikania a mnohým ďalším ekonomickým a sociálno-kultúrnym dopadom. Pandémia Covid-19 ovplyvnila každú oblasť v spoločnosti, osobitne systém zdravotnej starostlivosti, ekonomiku, nevynímajúc ani oblasti verejnej bezpečnosti, ochrany pred kriminalitou a prevencie. Predmetom nášho príspevku je skúmanie, či pandémia koronavírusu mala nejaký vplyv i na mieru kriminality. Rôzne obmedzenia zavedené v boji proti šíreniu koronavírusu totiž narušili život všetkým osobám, teda aj zločincom. Dôvod, prečo uvedenej problematike venujeme značnú pozornosť, spočíva nielen v snahe poznať možné zmeny vo vývoji kriminality na území Slovenskej republiky v čase koronakrízy a pred koronakrízou, zmeny jej štruktúry a spôsobu páchania, ale tiež v záujme toho, aby získané informácie prispeli k objasneniu príčin kriminality, overeniu kriminologických teórií, hľadaniu vhodných foriem trestnej politiky a efektívnych nástrojov na potlačenie kriminality.

Kriminalita ako jav existuje už od vzniku spoločnosti, je súčasťou každého systému a je odrazom existujúcich spoločenských vzťahov. Kriminalita nie je izolovaným javom, ale odohráva sa v určitom spoločenskom rámci a zasahuje aj individualitu osobnosti. Stav, štruktúru a dynamiku kriminality ovplyvňujú sociálno-ekonomické faktory, politicko-ekonomické a právne faktory a biologicko-psychologické faktory.² Pri

² Bližšie pozri DIANIŠKA, G., T. STRÉMY, M. VRÁBLOVÁ, et al. *Kriminológia*. 3. aktualiz. a dopln. vyd. Plzeň: Vydavateľství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 96. ISBN 978-80-7380-620-0.

skúmaní vplyvu pandémie koronavírusu na kriminalitu sme vychádzali zo sociologických teórií kriminogenézy. Vo všeobecnosti kriminologické teórie vypovedajú o tom, aké faktory a skutočnosti hrajú v genéze kriminality významnú úlohu, s cieľom nájsť optimálne spôsoby riešenia, to znamená, ako kriminalite predchádzať alebo aspoň znižovať jej negatívny dopad.³ Sociologické teórie hľadajú príčiny kriminality v sociálnom prostredí, teda v prostredí, v ktorom jednotlivec či skupina pôsobí, v ktorom sa dostáva do vzťahov a sociálnej interakcie s inými ľuďmi. Tieto teórie chápu kriminalitu ako spoločenský fenomén, pričom zohľadňujú i geografické rozloženie kriminality, mieru nezamestnanosti, urbanizácie či migrácie jednotlivcov.⁴ Kriminalita je determinovaná širokou škálou vonkajších podmienok. Alexander Lacassagne zastáva teóriu, podľa ktorej živným podhubím nebezpečným pre spoločnosť je prostredie a páchatel' bude aktívny len vtedy, keď sa dostane do vhodného prostredia.⁵ Faktory orientujúce sa na osobu páchatel'a dáva do súvislosti s faktormi vonkajšieho prostredia, a to jednak fyzického prostredia (podnebie, ročné obdobie, teplota, zemepisná poloha), ako aj spoločenského prostredia (hospodárske pomery, kultúrne, politické či medziludské vzťahy). V čase pandémie koronavírusu, ktorá je spojená s podstatnou zmenou životného štýlu občanov i so znížením mobility osôb, sa zamýšľame, či uvedené skutočnosti majú vplyv na mieru kriminality. Rob Mawby upozorňuje na kriminologickú teóriu racionálneho výberu, ktorá zdôrazňuje tri aspekty, vďaka ktorým je trestný čin viac-menej možný: dostupná obeť, motivovaný páchatel' a nedostatok ochrany (obete alebo objektu).⁶ Pri preverovaní uvedených aspektov v období pandémie sa logicky javí, že dostupnosť obetí by mala byť podstatne nižšia (koncentrácia ľudí na verejnosti, v hromadných dopravných prostriedkoch i centrách miest sa znížila), potenciálnych páchatel'ov vonku by malo byť tiež menej a ochrana objektov by mala byť dostatočne zabezpečená (väčšina ľudí trávila čas doma, čím boli ich domy chránené pred zlodejmi). Na strane druhej boli zatvorené mnohé podniky, obchody, kancelárie, nákupné centrá, čím sa stali nestrá-

³ Bližšie pozri VÁLKOVÁ, H., J. KUČHTA, J. HULMÁKOVÁ, et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 61. ISBN 978-80-7400-732-3.

⁴ Bližšie pozri NOVOTNÝ, O., J. ZAPLETAL, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 103-104. ISBN 80-7357-026-2.

⁵ Bližšie pozri HOLCR, K. et al. *Kriminológia*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2008, s. 38-39. ISBN 978-80-8078-206-1.

⁶ Bližšie pozri MAWBY, R. Coronavirus, Crime, and Policing: Thoughts on the Implications of the Lockdown Rollercoaster. *European Law Enforcement Research Bulletin* [online]. 2020, no. 20, s. 13-30 [cit. 2020-12-28]. ISSN 2599-5863. Dostupné na: <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/446/327>.

ženými objektmi 24 hodín, 7 dní v týždni, preto sa mohli stať predmetom záujmu páchatel'ov.

Vplyv koronakrízy na kriminalitu

Prirodzenou reakciou štátov v boji proti pandémie Covid-19 bolo prijatie mnohých obmedzení, ktorými stanovili výrazné limity pre každodenný život občanov. Predovšetkým išlo o významné obmedzenie voľného pohybu, zrušenie hromadných podujatí, zatvorenie množstva prevádzok a podnikov a ďalšie opatrenia. Občania významným spôsobom zmenili svoje správanie, ukončili alebo obmedzili mnohé svoje aktivity, zostávali doma, vo väčšej miere využívali internet. Zmena mobility občanov ovplyvnila ich životný štýl i pravdepodobnosť interakcie medzi potenciálnymi obeťami a potenciálnymi páchatel'mi. Zahraničné štúdie ukazujú, že politika boja proti Covid-19, spojená s obmedzením pohybu osôb, bude ovplyvňovať rôzne druhy kriminality rôznymi spôsobmi. Môžeme napríklad očakávať, že vzrastajúci čas strávený doma zvýši možnosti páchania domáceho násilia a týrania detí, pretože potenciálne obeť a páchatelia trávajú viac času spoločne. Na strane druhej, vzrastajúci čas strávený doma zvyšuje aj dohľad vlastníkov alebo užívateľ'ov domov či bytov nad svojimi príbytkami, preto by mali klesnúť krádeže vlámaním do domov či bytov. Očakáva sa, že klesajúca dochádzka na pracoviská (uprednostnenie tzv. home-office) zníži počet prípadov obťažovania na pracovisku. Pokles cestovania hromadnou dopravou zníži viaceré druhy trestnej činnosti, ktoré sa pri takejto preprave alebo v okolí staníc vyskytujú. Očakáva sa, že zatvorenie obchodov zníži počet krádeží v obchodoch. V dôsledku skutočnosti, že ľudia trávajú viac pracovného času i voľného času online, možno očakávať, že dôjde k nárastu počtu prípadov počítačovej kriminality vďaka zvýšeniu virtuálnej mobility. Zmeny v mobilite teda nemajú jednotný dopad na kriminalitu; rôzne typy trestných činov sú ovplyvňované rôznymi spôsobmi.⁷

Kriminalita v čase koronakrízy a pred koronakrízou

Dňa 6. marca 2020 bol na území Slovenskej republiky potvrdený prvý prípad nákazy Covid-19. Po zaznamenaní prvého prípadu nákazy Covid-

⁷ Bližšie pozri HALFORD, E., A. DIXON, G. FARRELL, N. MALLESON a N. TILLEY. Crime and Coronavirus: Social Distancing, Lockdown, and the Mobility Elasticity of Crime. *Crime Science* [online]. 2020, vol. 9, no. 1, s. 1-12 [cit. 2020-12-28]. ISSN 2193-7680. Dostupné na: <https://doi.org/10.1186/s40163-020-00121-w>.

19 boli na celoštátnej úrovni prijaté viaceré protiepidemiologické opatrenia a obmedzenia.

Vývoj kriminality budeme sledovať v troch fázach, ktoré sme stanovili v závislosti od realizácie protiepidemiologických opatrení. Prvá fáza prebiehala v období od 6. marca 2020 do 30. júna 2020. Počas prvej vlny pandémie bol vyhlásený v našej krajine núdzový stav (16. marca 2020 až 14. júna 2020). Druhá fáza bola v období od 1. júla 2020 do 30. septembra 2020 a bola charakteristická uvoľňovaním prísnych opatrení a prípravou na druhú vlnu pandémie. Tretia fáza začala v októbri 2020 a trvá doposiaľ. Pre túto fázu sú príznačné prudký nárast prípadov nákazy Covid-19 na celom území Slovenska i zvýšenie počtu testovaných osôb, charakteristická je tiež prísnymi plošnými opatreniami (na regionálnej úrovni i celoštátnej úrovni). Vzhľadom na skutočnosť, že v čase spracovania nášho príspevku neboli ešte dostupné dáta za december 2020, ohraničenie tretej fázy bude stanovené na 1. október 2020 až 30. november 2020.

Na základe dostupných oficiálnych štatistických dát Ministerstva vnútra Slovenskej republiky sme zmapovali stav registrovanej kriminality, ako aj vybraných druhov kriminality v roku 2020 počas príslušných mesiacov zodpovedajúcich jednotlivým fázam koronakrízy a porovnali s predchádzajúcim rokom 2019 v rovnakých mesiacoch. Pri popise rozsahu skúmanej kriminality sme vychádzali z policajnej štatistiky. Zhodne s Helenou Válkovou a Josefom Kuchtom usudzujeme, že práve policajné štatistiky podávajú najpresnejší obraz o stave kriminality, nakoľko obsahujú informácie o všetkých (políciou registrovaných) trestných činoch, respektíve činoch inak trestných, bez ohľadu na skutočnosť, či bol zistený a trestne stíhaný páchatel.⁸ Navyše, policajné štatistiky obsahujú údaje, ktoré sú časovo najbližšie k dobe spáchania trestného činu. Zároveň sme si však vedomí existencie skutočností,⁹ ktoré môžu obmedzovať ich vypovedaciu hodnotu.

Analýzou štatistických dát sme zistili, že počet registrovaných trestných činov bol vo všetkých fázach koronakrízy v porovnaní s počtom trestných činov registrovaných pred koronakrízou, presnejšie v roku

⁸ Bližšie pozri VÁLKOVÁ, H., J. KUČTA, J. HULMÁKOVÁ, et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 149-150. ISBN 978-80-7400-732-3.

⁹ Poznámka autora: Faktormi skresľujúcimi vypovedaciu hodnotu štatistických dát sú demografické vplyvy, legislatívne zmeny, trendy uplatňované v trestnej politike, metodologické problémy a rozdiely v spôsobe štatistického vykazovania a podobne.

2019, výrazne nižší (viď Tabuľka 1). Pokles celkovej kriminality v čase koronakrízy súvisí s dlhodobou klesajúcimi tendenciami vývoja kriminality na Slovensku. Pokiaľ ide o jednotlivé druhy kriminality, v prvej fáze koronakrízy (v období marec 2020 až jún 2020) sme zaznamenali drobný nárast majetkovej kriminality (+0,6 %) a násilnej kriminality (+0,8 %), v druhej fáze koronakrízy (v období júl 2020 až september 2020) došlo k výraznému nárastu majetkovej kriminality (+9,7 %) a v tretej fáze koronakrízy (v období október 2020 až november 2020) sme zistili pokles u všetkých druhov kriminality v porovnaní s ich stavom pred koronakrízou, konkrétne v obdobných kalendárnych mesiacoch roku 2019.

Tabuľka 1 Vývoj kriminality v Slovenskej republike v čase koronakrízy (obdobie roka 2020) a pred koronakrízou (obdobie roka 2019)

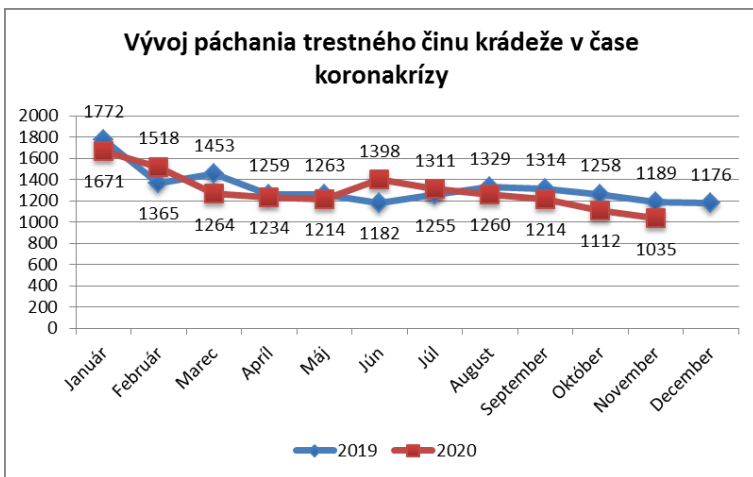
Vývoj kriminality v Slovenskej republike v čase koronakrízy (obdobie roka 2020) a pred koronakrízou (obdobie roka 2019)									
	2 - 6 2019	2 - 6 2020	Roz- diel	7 - 9 2019	7 - 9 2020	Roz- diel	10 - 11 2019	10 - 11 2020	Roz- diel
Celková kriminalita	25 438	23 579	-7,3 %	14 119	13 358	-5,4 %	9 232	8 012	-13,2 %
Majetková kriminalita	8 097	8 146	+0,6 %	4 810	4 697	-2,4 %	3 075	2 656	-13,6 %
Ekonomická kriminalita	5 827	4 858	-16,6 %	3 060	2 446	-20,1 %	2 066	1 790	-13,4 %
Násilná kriminalita	2 354	2 373	+0,8 %	1 337	1 311	-1,9 %	860	716	-16,7 %
Mravnostná kriminalita	519	483	-6,9 %	247	271	+9,7 %	176	161	-8,5 %

Prameň: Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2019. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2019_xml; a Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2020. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2020_xml.

Reštrikčné opatrenia uplatňované počas koronakrízy (zákaz vychádzania, zákaz hromadných podujatí, nariadená domáca karanténa) prirodzene vytvorili priestor pre zníženie počtu registrovaných trestných činov, najmä trestných činov páchaných na verejnom priestranstve či trestných činov páchaných v kontakte s inými ľuďmi. V dôsledku reštrikčných opatrení bola obmedzená mobilita osôb, čo sa odrazilo aj vo vývoji majetkovej kriminality. Ľudia trávil väčšinu času doma, čím sa znížil počet vhodných objektov (neobývaných domov a bytov) na krádeže

vlámaním do domov či bytov. V prvej fáze pandémie sme zaznamenali pokles krádeží vlámaním do bytov, vreckových krádeží a krádeží na cestujúcich počas prepravy. Naproti tomu bol zaznamenaný nárast krádeží vlámaním do obchodov, skladov, kancelárií, škôl či víkendových chat, ktoré boli v inkriminovanom čase prázdne. Z evidencie majetkovej kriminality je zrejмый i nárast krádeží vecí z áut, súčiastok motorových vozidiel a krádeží bicyklov (Graf 1).

Graf 1 Vývoj páchania trestného činu krádeže v čase koronakrízy

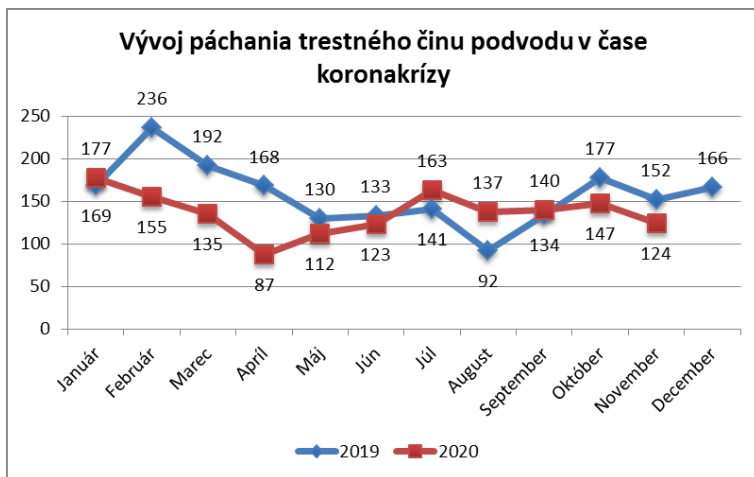

Prameň: Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2019. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2019_xml; a Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2020. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2020_xml.

Pandémia koronavírusu mala vplyv aj na páchanie podvodov. Počas tzv. lockdownu boli ľudia uzavretí doma, zvýšila sa ich závislosť na internete, čo malo tiež dopad na páchanie kriminality online. Od apríla 2020 sledujeme rastúce tendencie páchania podvodov, pričom kritickým obdobím bolo obdobie druhej fázy pandémie (júl 2020 až september 2020), kedy počet trestných činov podvodov presiahol úroveň ich páchania v porovnaní s rovnakým obdobím roka pred koronakrízou. Bol zaznamenaný taktiež nárast podvodov páchaných prostredníctvom telefónu alebo internetu, napríklad pri predaji ochranných masiek alebo respirátorov

proti koronavírusu, testovacích súprav na Covid-19, pri ponukách práce na doma, ako aj podvodov spojených s online nakupovaním (Graf 2).

Graf 2 Vývoj páchania trestného činu podvodu v čase koronakrízy

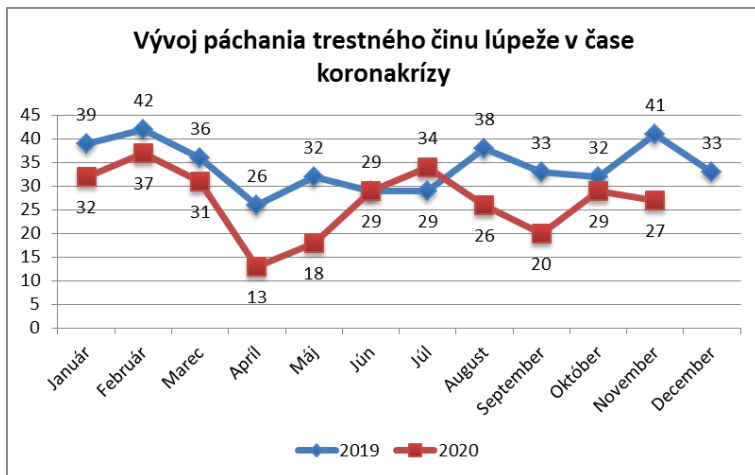

Prameň: Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2019. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2019_xml; a Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2020. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2020_xml.

Opatrenia realizované v súvislosti s ochranou pred koronavírusom sa prejavujú aj v spôsobe páchania násilnej kriminality. Pokým násilie na verejných priestranstvách kleslo, stúplo násilie v domácom prostredí voči ženám, deťom či starým rodičom. Z hľadiska štruktúry násilných trestných činov sme zaznamenali nárast prípadov týrania blízkej osoby a zverejnenia osoby, nebezpečného vyhrážania, porušovania domovej slobody a násilia na verejnom činiteľovi. Smutným zistením je i nárast samovrážd o 25 % v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka 2019. Naopak, došlo k poklesu trestných činov vražd o jednu štvrtinu, ako aj lúpeží, čo bolo tiež zrejme podmienené tým, že na uliciach bolo menej ľudí a podniky boli zatvorené. Pozitívna správa sa týka dopravnej nehodovosti na Slovensku, keďže v roku 2020 bol zaznamenaný 13,6 %-ný pokles dopravných nehôd v porovnaní s počtom nehôd v roku 2019 (Graf 3).

Graf 3 Vývoj páchania trestného činu lúpeže v čase koronakrízy

Prameň: Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2019. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2019_xml; a Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2020. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2020_xml.

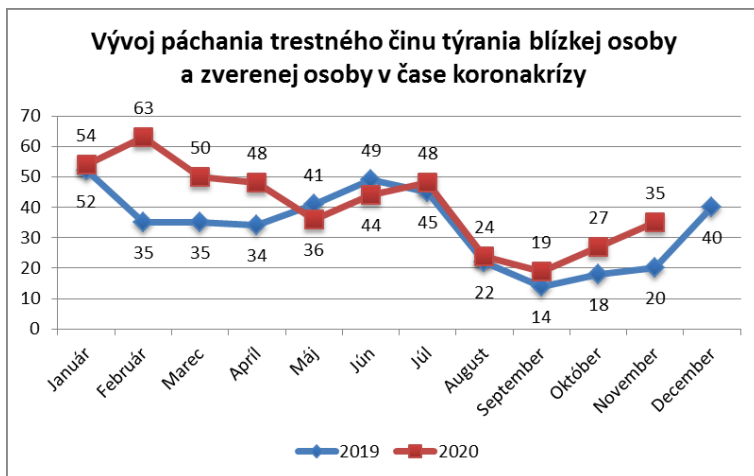
Podobne ako v iných štátoch sveta, i na Slovensku bol v čase pandémie koronavírusu zaznamenaný nárast domáceho násillia. Obete boli nútené zotrvať s násilníkmi v spoločnej domácnosti. Ide o smutný paradox realizovaných opatrení, kedy štát pristúpil k obmedzeniu pohybu osôb za účelom ochrany zdravia občanov, no pre určitú časť populácie tieto opatrenia znamenali zvýšenie nebezpečenstva pre ich život a zdravie. Obete boli doslova zatvorené s násilníkmi v jednom priestore, nemali kam utiecť, pandémie pred nimi uzamkla bezpečné úkryty. Obete boli pod „kontrolou“ a bolo pre ne takmer nemožné privolať si pomoc, napríklad vytočením čísla núdzovej linky (Graf 4).

Zahraničné štúdie poukazujú na skutočnosť, že prepúšťanie, strata príjmu či domáce pobyty v dôsledku príkazu „zostať doma“ zvyšujú výskyt domáceho násillia. Okrem toho, uvedené zvýšenie domáceho násillia vedie k ekonomickým a sociálnym krízam kvôli forme a závažnosti násillia, kríze zdrojov a zníženiu produktivity pracovných síl.¹⁰ Pandémia ko-

¹⁰ Bližšie pozri SHARMA, A. a S. B. BORAH. Covid-19 and Domestic Violence: an Indirect Path to Social and Economic Crisis. *Journal of Family Violence* [online]. 2020-07-28, s. 1-7 [cit. 2020-12-28].

ronavírusu má teda veľmi úzku súvislosť so zvýšeným výskytom domáceho násilia. Spôsobuje stres z novej a nepoznanej situácie, členovia rodiny trávajú viac času v úzkom kontakte a uzavretom priestore, dochádza k ekonomickým stratám, obmedzujú sa možnosti obetí ohľadom vlastného finančného príjmu a zvyšuje sa ich finančná závislosť na agresorovi, nastáva obmedzený kontakt obetí s ostatnými členmi rodiny a priateľmi, zvyšuje sa kontrola, manipulovanie a uplatňovanie sily a moci agresorov nad obeťami domáceho násilia, obmedzuje sa prístup týchto obetí k službám pomoci a podpore.¹¹

Graf 4 Vývoj páchania trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby v čase koronakrízy

Prameň: Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2019. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2019_xml; a Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2020. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2020_xml.

V druhej fáze pandémie koronavírusu (júl 2020 až september 2020) bol zaznamenaný výrazný nárast mravnostnej kriminality (o 9,7 %) v po-

2020-12-28]. ISSN 1573-2851. Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/s10896-020-00188-8>.

¹¹ Bližšie pozri Pomoc obetiam domáceho násilia. In: *Koronavírus a Slovensko* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: <https://korona.gov.sk/pomoc-obetiam-domaceho-nasilia/>.

rovnání s jej výskytem v příslušném období předcházejícího roka 2019. Z hlediska početnosti mravnostných trestných činů bol identifikovaný nárast trestných činů znásilnění, výroby, rozšiřování a přechovávání dětské pornografie, ako aj obchodovania s ľuďmi. Páchanie trestného činu sexuálneho zneužívania bolo zachytené v určitých vlnách, kedy počas pandémie koronavírusu uvedený trestný čin gradoval v trojmesačných cykloch (v mesiacoch marec, júl a november 2020), a následne počas druhej fázy koronakrízy prevýšil svojou početnosťou stav v zodpovedajúcom období pred koronakrízou. Zahraničné štúdie upozorňujú, že pandémia Covid-19 poškodzuje prostredie, v ktorom deti žijú, a preto zvyšuje ich náchylnosť k týraniu, zanedbávaniu, násiliu, vykorisťovaniu, psychickým ťažkostiam a zhoršenému vývoju. Ekonomický stres a nezamestnanosť sú hlavnými stresujúcimi faktormi v rodinnom živote, pričom majú často negatívne dôsledky na schopnosť rodičov uspokojovať základné potreby svojich detí. Neistota v oblasti stravovania a bývania prispieva k zneužívaniu a zanedbávaniu detí. Nútené zotrvanie doma ešte viac zvyšuje stresujúce faktory a vytvára tak sociálnu izoláciu mnohých rodín. Sociálna izolácia vzniknutá v reakcii na Covid-19 spôsobuje náhlu absenciu formálnych aj neformálnych vzťahov v živote rodín. Vedci opakovane zdôrazňujú súvislosť medzi ústraním a zneužívaním detí (Graf 5).¹²

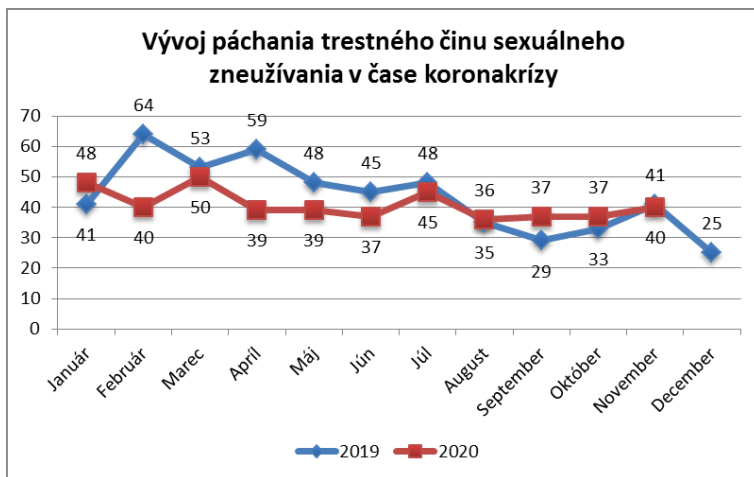
Novými fenoménmi súvisiacimi s rozvojom informačných technológií, ktorých obeťami sú takmer výhradne deti, sú tzv. sexting, grooming či sexual solicitation. Sexting predstavuje prijímanie alebo výmenu sexuálne explicitných správ prostredníctvom mobilných telefónov, súčasťou ktorých sú neraz záznamy, ktoré obsahujú zábery zamerané na intímne časti tela, respektíve sexuálne aktivity. Často ide o nevyžiadané správy, proti ktorým sa deti nevedia účinne brániť. Sexual solicitation alebo grooming (predmetný výraz je možné preložiť ako navádzanie na sexuálne aktivity a istú formu sexuálneho zneužívania detí na internete) spočíva v nevhodných, nevyžiadaných návrhoch na sexuálne aktivity alebo komunikáciu so sexuálnym podtónom, ktoré dieťaťu adresuje dospelá osoba. Uvedené konanie môže prerásť do snahy o reálne stretnutie s dieťaťom.

---

¹² Bližšie pozri TENER, D., A. MARMOR, C. KATZ, A. NEWMAN, J. F. SILOVSKY, J. SHIELDS a E. TAYLOR. How Does COVID-19 Impact Intrafamilial Child Sexual Abuse? Comparison Analysis of Reports by Practitioners in Israel and the US. *Child Abuse & Neglect* [online]. 2020-10-19, s. 1-12 [cit. 2020-12-28]. ISSN 1873-7757. Dostupné na: <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104779>.

ťom, čo sa považuje už za agresívnu formu navádzania na sexuálne aktivity.¹³

Graf 5 Vývoj páchania trestného činu sexuálneho zneužívania v čase koronakrízy

Prameň: Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2019. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2019_xml; a Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2020. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2020_xml.

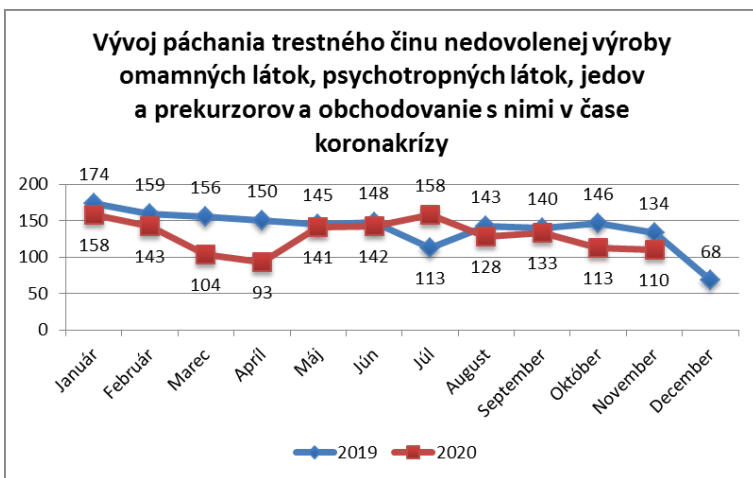
Presadzovanie reštrikčných opatrení v oblasti verejného zdravia, potrebných na zamedzenie prenosu koronavírusu, ovplyvnilo všetky oblasti života vrátane užívania drog a aktivít drogových trhov. Podľa správy Úradu Organizácie Spojených národov pre drogy a kriminalitu došlo k narušeniu trás obchodovania s drogami po pozemných komunikáciách i vzdušnou cestou.¹⁴ Zmienená správa uvádza, že niektoré dodávateľské reťazce drog boli prerušené, preto obchodníci s drogami hľadali alternatívne spôsoby prepravy drog. Obmedzenie leteckej dopravy prinieslo i obmedzenie obchodu so syntetickými drogami (napríklad metamfeta-

¹³ Bližšie pozri Sexuálne násilie na deťoch počas pandémie stúplo, zverejnili čísla. In: *TA3* [online]. 2020-06-29 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: <https://www.ta3.com/clanok/1186716/sexualne-nasilie-na-detoch-pocas-pandemie-stuplo-zverejnili-cisla.html>.

¹⁴ Bližšie pozri COVID-19 is Changing the Route of Illicit Drug Flows, Says UNODC Report. In: *United Nations Office on Drugs and Crime* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: <https://www.unodc.org/unodc/en/press/releases/2020/May/covid-19-is-changing-the-route-of-illicit-drug-flows--says-unodc-report.html>.

mínom). Obchod s kokaínom sa realizuje prevažne po mori, preto aj napriek pandémie koronavírusu boli v európskych prístavoch zaškoľované veľké dodávky uvedenej drogy. V súčasnosti sa námorné trasy čoraz častejšie využívajú na prepravu heroínu. Obchodovanie s kanabisom nebolo obmedzené, nakoľko sa jeho výroba uskutočňuje v blízkosti spotrebiteľských trhov.

Graf 6 Vývoj páchania trestného činu nedovolennej výroby omamných látok, psychotropných látok, jedov a prekurzorov a obchodovanie s nimi v čase koronakrízy

Prameň: Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2019. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2019_xml; a Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2020. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2020_xml.

Pokles drogovej kriminality v Slovenskej republike počas prvej fázy koronakrízy, teda v čase tzv. lockdownu, možno vysvetliť celkovým poklesom medzinárodného obchodu s drogami, spojeným s prísnymi kontrolami na hraniciach, obmedzeniami v leteckej doprave, ako aj s nedostatkom prekurzorov nevyhnutných na výrobu heroínu a syntetických drog. Následné uvoľnenie reštrikčných opatrení sa prejavilo aj vo výraznom náraste registrovaných drogových trestných činov. V júli 2020 slovenská polícia evidovala 158 drogových trestných činov (najmä nedovolenú výrobu omamných látok, psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držbu a obchodovanie s nimi, nedovolenú držbu drog pre

vlastnú potrebu), čo predstavovalo nárast o 28 % v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka 2019 (Graf 6).

Pandémia koronavírusu zasiahla i fungovanie polície Slovenskej republiky, ktorá od vyhlásenia mimoriadnej situácie rieši priestupky a preveruje podozrenia z priestupkov spáchaných v súvislosti s opatreniami vydanými Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. Osoba, ktorá sa v tejto súvislosti nepodrobí nariadenej izolácii alebo nestrpí nariadený zvýšený zdravotný dozor či lekársky dohľad, alebo sa nepodrobí nariadeným karanténnym opatreniam, dopúšťa sa priestupku na úseku verejného zdravotníctva.¹⁵ Rovnako tak je administratívny postih spojený s nesplnením nariadených opatrení, akými sú hygienická očista osoby, používanie preventívnych a iných ochranných pomôcok či dodržiavanie určenej vzdialenosti medzi osobami. Za priestupok možno uložiť pokutu do výšky 1 659 EUR a v blokovom konaní do 99 EUR. Ak je priestupok spáchaný v čase krízovej situácie (núdzového stavu), v blokovom konaní sa uloží pokuta do 1 000 EUR. Predmetné priestupky v blokovom konaní môžu prejednávať aj orgány Policajného zboru Slovenskej republiky a obecnej polície. V praxi ide najčastejšie o páchanie priestupkov spočívajúcich v porušení nariadenej karantény, porušení povinnosti nosiť rúško a porušení zákazu otvorenia prevádzok.

Záver

Páchanie kriminality v čase pandémie koronavírusu sa zmenilo. Hoci došlo k poklesu celkovej kriminality, uvedené neplatí pre všetky druhy trestných činov. Boli zaznamenané zmeny štruktúry kriminality i spôsobov páchania kriminality. Pandémiu využíva čoraz viac zločincov, ktorí ohrozujú bezpečnosť a zdravie občanov. Využívajú situáciu za účelom predaja falošných dezinfekčných prostriedkov či ochranných masiek. Rozmohli sa i podvody, počítačová kriminalita a sexuálne vykorisťovanie detí online. Kriminalita sa presunula do online priestoru. V záujme účinného boja proti novým spôsobom páchania kriminality je žiaduce zlepšovať prístup k elektronickým dôkazom, ako aj rozvíjať prostriedky a metódy na odhaľovanie digitálnych stôp. Vzhľadom na zvýšený výskyt domáceho násillia aj sexuálneho zneužívania je nutné zabezpečiť podporu organizácií, vlády i celej spoločnosti a vytvoriť účinné stratégie boja proti uvedeným negatívnym fenoménom.

---

¹⁵ Bližšie pozri § 56. *Zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.*

Zoznam bibliografických odkazov

- COVID-19 is Changing the Route of Illicit Drug Flows, Says UNODC Report. In: *United Nations Office on Drugs and Crime* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: <https://www.unodc.org/unodc/en/press/releases/2020/May/covid-19-is-changing-the-route-of-illicit-drug-flows--says-unodc-report.html>.
- DIANIŠKA, G., T. STRÉMY, M. VRÁBLOVÁ, et al. *Kriminológia*. 3. aktualiz. a dopln. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. 405 s. ISBN 978-80-7380-620-0.
- HALFORD, E., A. DIXON, G. FARRELL, N. MALLESON a N. TILLEY. Crime and Coronavirus: Social Distancing, Lockdown, and the Mobility Elasticity of Crime. *Crime Science* [online]. 2020, vol. 9, no. 1, s. 1-12 [cit. 2020-12-28]. ISSN 2193-7680. Dostupné na: <https://doi.org/10.1186/s40163-020-00121-w>.
- HOLCR, K. et al. *Kriminológia*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2008. 403 s. ISBN 978-80-8078-206-1.
- MAWBY, R. Coronavirus, Crime, and Policing: Thoughts on the Implications of the Lockdown Rollercoaster. *European Law Enforcement Research Bulletin* [online]. 2020, no. 20, s. 13-30 [cit. 2020-12-28]. ISSN 2599-5863. Dostupné na: <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/446/327>.
- NOVOTNÝ, O., J. ZAPLETAL, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. 451 s. ISBN 80-7357-026-2.
- Pomoc obetiam domáceho násilia. In: *Koronavírus a Slovensko* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: <https://korona.gov.sk/pomoc-obetiam-domaceho-nasilia/>.
- Sexuálne násilie na deťoch počas pandémie stúplo, zverejnili čísla. In: *TA3* [online]. 2020-06-29 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: <https://www.ta3.com/clanok/1186716/sexualne-nasilie-na-detoch-pocas-pandemie-stuplo-zverejnili-cisla.html>.
- SHARMA, A. a S. B. BORAH. Covid-19 and Domestic Violence: an Indirect Path to Social and Economic Crisis. *Journal of Family Violence* [online]. 2020-07-28, s. 1-7 [cit. 2020-12-28]. ISSN 1573-2851. Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/s10896-020-00188-8>.

Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2019. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2019_xml.

Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2020. In: *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. 2020 [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2020_xml.

TENER, D., A. MARMOR, C. KATZ, A. NEWMAN, J. F. SILOVSKY, J. SHIELDS a E. TAYLOR. How Does COVID-19 Impact Intrafamilial Child Sexual Abuse? Comparison Analysis of Reports by Practitioners in Israel and the US. *Child Abuse & Neglect* [online]. 2020-10-19, s. 1-12 [cit. 2020-12-28]. ISSN 1873-7757. Dostupné na: <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104779>.

VÁLKOVÁ, H., J. KUČHTA, J. HULMÁKOVÁ, et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2019. 585 s. ISBN 978-80-7400-732-3.

Zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Doc. JUDr. Miroslava Vráblová, PhD.

Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika
miroslava.vrablova@truni.sk

 <https://orcid.org/0000-0003-0005-6592>